

SAMMLUNGEN

DES

GEOLOGISCHEN REICHS-MUSEUMS

IN

LEIDEN,

HERAUSGEGEBEN VON

K. MARTIN.

Professor in LEIDEN.

1te SERIE. BAND VIII.

MIT VIERUNDZWANZIG TAFELN.

BEARBEITET VON

H. BÜCKING, H. DOUVILLÉ, H. ICKE,
K. MARTIN UND M. M. SCHEPMAN.

1912.

R O

I^{te} SERIE.

BEITRÄGE

ZUR

GEOLOGIE OST-ASIENS UND AUSTRALIENS.

*Herausgegeben mit Unterstützung des Niederländischen
Ministeriums der Colonien.*

B A N D VIII.

MIT VIERUNDZWANZIG TAFELN.

BEARBEITET VON

P 3918

H. BÜCKING, H. DOUVILLÉ, H. ICKE,
K. MARTIN UND M. M. SCHEPMAN.

~~21375~~

R
1912.

OVER TERTIAIRE EN KWARTAIRE VORMINGEN VAN HET EILAND NIAS.

DOOR

H. ICKE en K. MARTIN.

Van het nog weinig bekende eiland Nias ontving het Leidsche Museum reeds voor jaren eene collectie van gesteenten en versteeningen, die aldaar door den heer J. Z. KANNEGIETER zijn verzameld in opdracht van den heer J. R. H. NEERVOORT VAN DE POLL en door den laatste aan de genoemde inrichting geschonken. Later werd dit materiaal nog aangevuld door eene verzameling, die de heer E. E. W. G. SCHRÖDER, een oud-leerling van Leiden en thans controleur te Goenoeng Sitoli, op Nias heeft bijeengebracht.

Terwijl het zuiver petrografisch onderzoek der gesteente-monsters door prof. J. A. GRUTTERINK te Delft zal geschieden en prof. H. DOUVILLÉ te Parijs de foraminiferen-houdende gesteenten zal behandelen, houdt zich de hier aangeboden verhandeling met de overige versteeningen bezig, op een enkele uitzondering na uitsluitend conchylen en afkomstig uit de coll. KANNEGIETER.

De verzameling van dezen natuuronderzoeker ging vergezeld van eene kaart met nauwkeurige opgave der vind-

Atys spec. indet.

Tab. 14; Fig. 3.

Een brokstuk van den slotomgang met onzichtbare spiraal ligt voor, gedeeltelijk in het gesteente besloten. Schaal dun; slotomgang sterk gewelfd, van voren en van achteren spiraal gegroeefd, in het midden nagenoeg glad.

Van de levende soorten is de op Java ook fossiel voorkomende *Atys naucum* Linn. (Reeve, *Atys* pl. 1, spec. 1) verwant. De versteening is echter te onvolledig om met zekerheid uit te kunnen maken, of zij met dezen levenden vorm identisch is of niet.

Vindplaats: Wand van de Kalimboe.

Terebra dahanaënsis spec. nov.

Tab. 14; Fig. 4, 4a.

Schaal zeer spits, uit vlakke, langzaam aangroeiende omgangen bestaande, die door de uitstekende naadbanden trapsgewijze tegen elkaar zijn afgezet en waarvan er 14 zijn bewaard. Er zijn 2 naadbanden; een breedte langs de sutuur, daarvoor een veel smallere, die eerst door een nauwe, later door een breedte tusschenruimte van de eerste is gescheiden. Beide banden samen nemen bijna de helft van de oppervlakte der omgangen in. Deze dragen een getraliede sculptuur. Scherp gesneden, zwak s-vormig gebogen dwarsribben, die op de beide banden in vlakke, scheefgerichte knopen veranderen, voor de banden echter slechts weinig scheef ten opzichte van de as der schaal staan, op den achtersten naadband tusschen de knopen 4 spiralen, waarvan de voorste op de jongere omgangen door een ondiepe, overlangsche groeve in tweeën wordt gedeeld; op de oudere omgangen zijn ze onduidelijk en op de alleroudste in 't geheel niet voorhanden.

Ook de voorste naadband wordt op de jongere windingen door een overlansche groeve in tweeën gedeeld. Het voorste gedeelte der omgangen eindelijk draagt 3 spiraalbanden, soms ook nog een 4^e. die onmiddelijk tegen de voorste suture te voorschijn komt. Deze spiraalbanden zijn op de oudere omgangen breeder dan hunne tusschenruimten, op de jongere daarentegen over 't algemeen smaller. Op den slotomgang volgen voor de naadlijn nog een aantal smallere spiralen, terwijl heel fijne op de jongere omgangen in de ruimte tusschen de beide naadbanden voorkomen. Groei-streepen duidelijk. Rechterlip niet bewaard. Mondopening met duidelijk kanaal. De rand der columella vormt een zwakke plooi. Sporen eener roode kleur zijn bewaard.

Van de levende soorten is er geen nauw verwant te noemen. Van *Terebra Jenkinsi* Mart. (Samml. III, pag. 75, tab. 5, fig. 79. — Tertiärschichten pag. 34, tab. 6, fig. 14) en *Terebra pamotanensis* Mart. (Fossilien v. Java pag. 284, tab. 42, fig. 681) verschilt het fossiel van Nias daardoor, dat hier de getraliede sculptuur op het voorste gedeelte der omgangen en de spiraalsculptuur op den achtersten band veel duidelijker is. Bij *T. Jenkinsi* is bovendien de afstand tusschen de beide banden kleiner.

Eén exemplaar van Dahana.

Conus (s. str.) *maäboensis* spec. nov.

Tab. 14; Fig. 5, 5a, 5b.

De lengte van de schaal bedraagt 15 mM.; de slotomgang is voor den spiraalhoek 12 mM. lang, in den spiraalhoek 6 mM. breed, terwijl zijn breedte van voren nog slechts 2 mM. bedraagt. De profiellijn van den slotomgang is voor den stompen spiraalhoek zwak s-vormig gebogen, terwijl de spira in profiel concaaf is. Haar embryonale einde is zeer onvolledig bewaard. Hierop volgen 6 midden-

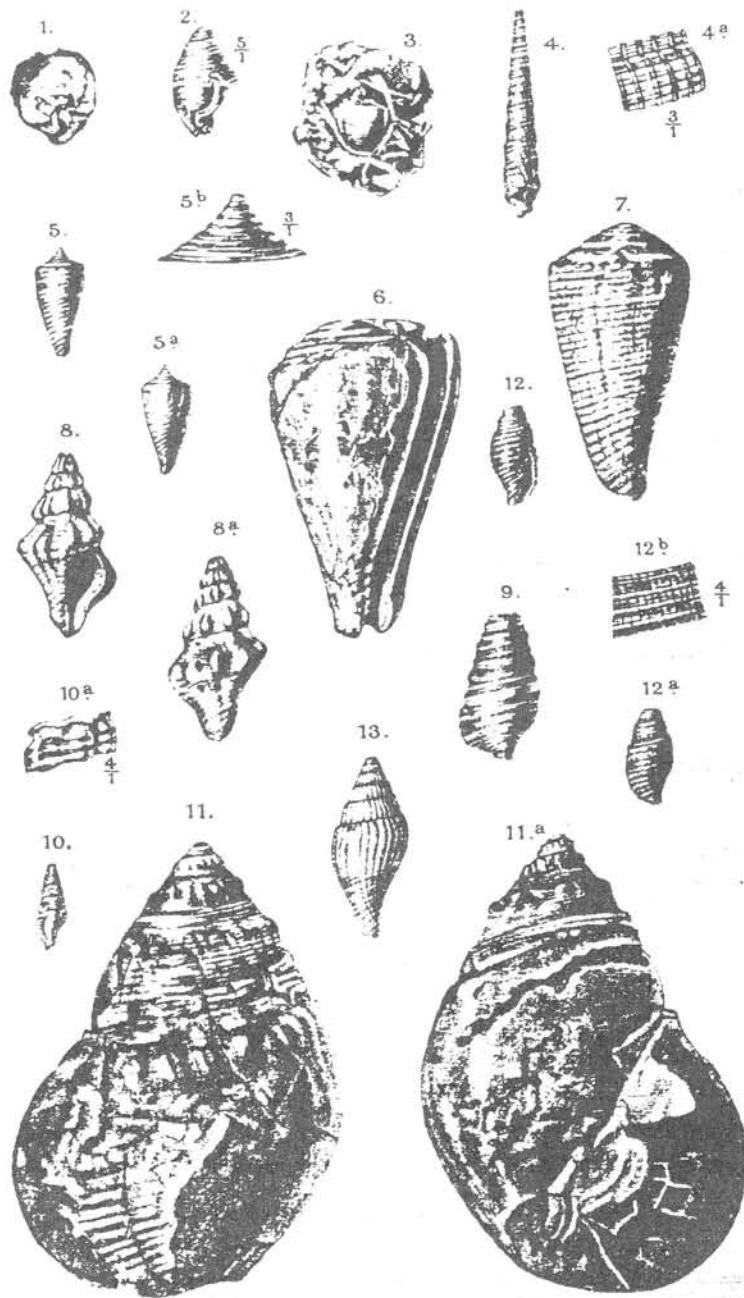
VERKLARING DER PLATEN.

Plaat XIV.

- Fig. 1. *Scarabus spec. indet.* — blz. 222.
 Fig. 2. *Actaeon dahanaënsis* Icke 5 × vergr. — blz. 223.
 Fig. 3. *Atys spec. indet.* — blz. 224.
 Fig. 4, 4a. *Terebra dahanaënsis* Icke. 4a voorlaatste omgang 3 × vergr. — blz. 224.
 Fig. 5, 5a, 5b. *Conus maäboënsis* Icke. 5b middenwindingen 3 × vergr. — blz. 225.
 Fig. 6. *Conus spec. indet.* — blz. 226.
 Fig. 7. *Conus achatinus* Chemn. ? — blz. 227.
 Fig. 8, 8a. *Pleurotoma Pollii* Icke. — blz. 228.
 Fig. 9. *Pleurotoma niasensis* Icke. — blz. 229.
 Fig. 10, 10a. *Pleurotoma waringinensis* Mart. 10a voorlaatste winding 4 × vergr. — blz. 229.
 Fig. 11, 11a. *Cancellaria prophylactica* Icke. — blz. 230.
 Fig. 12, 12a, 12b. *Mitra Kannegieteri* Icke. 12b voorlaatste omgang 4 × vergr. — blz. 231.
 Fig. 13. *Turricula bataviana* Mart. — blz. 232.

Plaat XV.

- Fig. 14, 14a, 14b. *Turricula Martini* Icke. 14b voorlaatste omgang 2 × vergr. — blz. 232.
 Fig. 15, 15a, 15b. *Turricula niasensis* Icke. 15b voorlaatste omgang 3 × vergr. — blz. 233.
 Fig. 16, 16a, 16b. *Nassa dahanaënsis* Icke. 16b voorlaatste omgang 2 × vergr. — blz. 235.
 Fig. 17, 17a. *Columbella Woodwardi* Icke. 17a 2 × vergr. — blz. 236.
 Fig. 18, 18a. *Ocenebra bantamensis* Mart. 18a middenwindingen 3 × vergr. — blz. 237.
 Fig. 19, 19a. *Ranella spec. indet.* — blz. 238.
 Fig. 20, 20a. *Cypraea spec. indet.* 2 × vergr. 20 toont de binnenlip en het korte naar links gerichte kanaal; 20a de van voren uitgeholde columella. — blz. 238.

Dn. Henri W. de Graaf del. ad nat.

HELIOTYPE, VAN LEER, AMSTERDAM.